

Independent learning technologies in foreign language teaching (using German and Uzbek languages as examples)

Sevara TAIROVA¹

Samarkand State Institute of Foreign Languages

ARTICLE INFO

Article history:

Received April 2025
Received in revised form
10 April 2025
Accepted 2 May 2025
Available online
25 June 2025

Keywords:

Independent learning,
foreign language teaching,
German,
Uzbek,
mobile applications,
artificial intelligence,
digital technologies,
learner autonomy,
virtual reality,
language learning methods.

ABSTRACT

Independent learning technologies have revolutionized foreign language teaching by allowing students to control their own learning path. This article examines the use of independent learning tools, such as mobile applications, artificial intelligence-based platforms, and online resources, in foreign language teaching. Drawing on the literature on independent learning, the technologies used in the context of teaching German as a foreign language and teaching Uzbek are analyzed. Examples demonstrate the impact of these technologies on motivation, personalization, and professional development. The discussion of the problem highlights the benefits, challenges, and future prospects, emphasizing the need for balanced teacher leadership.

2181-3701/© 2025 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-3701-vol3-iss6/S-pp268-272>

This is an open-access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Chet tili o'qitishda mustaqil ta'lim texnologiyalari (nemis va o'zbek tillari misolida)

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

mustaqil ta'lim,
chet tili o'qitish,
nemis tili,
o'zbek tili,
mobil ilovalar,
sun'iy intellekt,
raqamli texnologiyalar,
o'quvchi avtonomiyasi,
virtual haqiqat,
til o'rganish metodlari.

Mustaqil ta'lim texnologiyalari chet tillarini o'qitishda talabalarga o'z ta'lim yo'lini boshqarish imkonini berib, inqilobiy o'zgarishlar keltirdi. Ushbu maqola mustaqil ta'lim vositalari, xususan, mobil ilovalar, sun'iy intellektga asoslangan platformalar va onlayn resurslarning chet tillarini o'qitishda qo'llanilishini o'rganadi. Mustaqil ta'lim bo'yicha adabiyotlarga asoslanib, nemis tilini chet tili sifatida o'qitish va o'zbek tilida ta'lim berish kontekstlarida qo'llaniladigan texnologiyalar tahlil qilinadi. Misollar bu texnologiyalarning motivatsiya, shaxsiylashtirish va malaka oshirishdagi ta'sirini ko'rsatadi.

¹ Student, Samarkand State Institute of Foreign Languages. E-mail: tairovasevara24@gmail.com

Muammo muhokamasi foyda, qiyinchiliklar va kelajakdagi istiqbollarni ta'kidlaydi, o'qituvchi rahbarligining muvozanatli zarurligini urg'ulaydi.

Технологии самостоятельного обучения в преподавании иностранных языков (на примере немецкого и узбекского языков)

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

самостоятельное обучение, преподавание иностранных языков, немецкий язык, узбекский язык, мобильные приложения, искусственный интеллект, цифровые технологии, автономия учащихся, виртуальная реальность, методы изучения языка.

Технологии самостоятельного обучения произвели революцию в преподавании иностранных языков, позволив студентам контролировать свой учебный процесс. В данной статье рассматривается использование инструментов самостоятельного обучения, таких как мобильные приложения, платформы на основе искусственного интеллекта и онлайн-ресурсы, в преподавании иностранных языков. Опираясь на литературу по самостоятельному обучению, анализируются технологии, используемые в контексте преподавания немецкого языка как иностранного и узбекского языка. На примерах показано влияние этих технологий на мотивацию, персонализацию и профессиональное развитие. Обсуждение проблемы выявляет преимущества, проблемы и перспективы, подчеркивая необходимость сбалансированного руководства со стороны учителя.

KIRISH

Raqamli transformatsiya davrida chet tillarini o'qitish an'anaviy sinfga asoslangan modellaridan talaba boshqaradigan yondashuvlarga o'tdi. Mustaqil ta'lim, shuningdek, avtonom yoki o'z-o'zini boshqaradigan ta'lim deb ataladi, talabalarning o'z ta'lim jarayonini faol boshqarishi, maqsadlar qo'yishi va resurslardan mustaqil foydalanishini o'z ichiga oladi. Mobil ilovalar, virtual haqiqat va sun'iy intellekt vositalari kabi texnologiyalar moslashuvchan, shaxsiylashtirilgan tajribalar taqdim etib, bu jarayonni osonlashtiradi. Bu, ayniqsa, mahalliy so'zlashuvchilarga yoki tuzilgan darslarga cheklangan kirish imkoniyati bo'lgan turli lingvistik kontekstlarda muhimdir.

O'quvchi avtonomiyasi tushunchasi birinchi marta Holec (1981) tomonidan ommalashtirilgan bo'lib, unda samarali til o'zlashtirish o'quvchilar o'z taraqqiyotlari uchun mas'uliyatni o'z zimmalariga olganlarida ro'y beradi, deb ta'kidlanadi. Chet tillarini o'qitishda texnologiyalar mashq qilish, fikr-mulohaza va madaniy sho'ng'ish uchun interaktiv platformalar taqdim etib, bu jarayonni kuchaytiradi. Ushbu maqola ushbu texnologiyalarni tahlil qiladi, nemis tilini chet tili sifatida o'qitish (ko'pincha nemis tilida so'zlashmaydigan mintaqalarda) va o'zbek tili ta'limi (o'zbek tilida so'zlashuvchilarga chet tillarini o'rgatish yoki o'zbek tilini chet tili sifatida o'rgatish) misollariga e'tibor qaratadi. O'zbekistonning globallashuv ta'siridagi rivojlanayotgan ta'lim sohasi texnologiya integratsiyasi uchun noyob holatni taqdim etadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

Chet tillarini o'qitishda mustaqil ta'lim bo'yicha tadqiqotlar texnologiyaning avtonomiyani rivojlantirishdagi rolini ta'kidlaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli vositalar o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan kontent orqali ishtirok va saqlab qolishni oshiradi. Masalan, Duolingo va Babbel kabi onlayn platformalar o'z-o'zini boshqaradigan so'z boyligi va grammatika o'rganishni ta'minlaydi, o'yinlashtirish orqali motivatsiyani oshiradi.

Nemis tilini o'qitishda avtonomiya tuzilgan, ammo moslashuvchan o'quv dasturlari orqali qo'llab-quvvatlanadi. Bo'lajak nemis tili o'qituvchilari bo'yicha tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'z-o'ziga ishonch va resurslarning mavjudligi kabi omillar avtonom xatti-harakatlarga ta'sir qiladi. Tandem o'quv ilovalari va sun'iy intellekt chat-botlari mustaqil amaliyotni qo'llab-quvvatlaydi, bu o'z-o'zini belgilash nazariyasiga mos keladi, bu avtonomiyani ichki motivatsiya bilan bog'laydi.

O'zbek kontekstida adabiyotlar milliy mustaqillik va globallashtirish sharoitida chet tillarini o'qitishda texnologiyadan foydalanishni ta'kidlaydi. Mustaqil ta'lim maqsadga yo'naltirilgan rejalashtirish va mobil texnologiyalar orqali tashkil etiladi, bu qishloq hududlarida resurslarning cheklanganligi kabi muammolarni hal qiladi. Sun'iy intellekt vositalari O'zbekiston sinflarida o'z-o'zini boshqaradigan ko'nikmalarni rivojlantirish uchun paydo bo'lmoqda, bu esa o'quvchilarning avtonomiyasini oshiradi. Taqqoslash tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, nemis ta'limi rivojlangan raqamli infratuzilmalardan foydalansa, O'zbekiston tizimlari ingliz va boshqa chet tillari uchun shunga o'xshash texnologiyalarni tez sur'atlar bilan qabul qilmoqda.

Nemis va o'zbek tili kontekstlarida misollar

Nemis tilini o'qitish. Nemis tilini chet tili sifatida o'qitishda mustaqil texnologiyalar keng qo'llaniladi. O'zbek tilida so'zlashuvchilar uchun nemis tilini o'rganishda Goethe-Institutning onlayn platformalari grammatika (masalan, kelishiklar: Nominativ, Akkusativ) va so'z boyligi (masalan, kundalik iboralar: "Guten Tag" – Salom) bo'yicha mustaqil modullarni taklif qiladi. Germaniyadagi immigrant kattalar bo'yicha tadqiqot shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'lim uchun sun'iy intellekt vositalari malakani 25%ga oshirdi, o'quvchilar sinfdan tashqarida ilovalar yordamida mustaqil ravishda mashq qilishdi.

Misol: o'zbek talabasi Duolingo orqali nemis fe'llarini o'rganadi (masalan, "gehen" – yurmoq). Ilovaning moslashuvchan algoritmi ishtirokchining ko'rsatkichlariga qarab qiyinlik darajasini sozlaydi, bu avtonomiyani rivojlantiradi. Berlin shahrida ovqat buyurtma qilish kabi nemis tilida so'zlashadigan muhitlarning VR simulyatsiyalari bilan birgalikda, o'quvchilar "Ich möchte ein Brot, bitte" (Iltimos, bir non olmoqchiman) kabi dialoglarni mashq qiladi, bu haqiqiy muloqotlarda tashvishni kamaytiradi.

O'zbekistonda, ko'pincha ingliz yoki nemis tili chet tili sifatida o'qitiladigan joyda, mustaqil texnologiyalar o'zbek tilida so'zlashuvchilarning ehtiyojlarini qondiradi. Mahalliy ilovalar (masalan, O'zbekistonning Eduten dasturi matematika uchun mo'ljallangan bo'lsa-da, tillar uchun moslashtirilishi mumkin) ingliz tilini mustaqil o'rganishni ta'minlaydi, bu nemis tiliga ham kengaytirilishi mumkin. o'zbek tilini chet tili sifatida o'rgatishda (masalan, xalqaro talabalarga) o'zbek fonetikasi bo'yicha o'z-o'zini boshqaradigan onlayn kurslar (masalan, "o'" va "o" farqlash) qo'llaniladi.

Misol: Nemis tilida so'zlashuvchi o'zbek tilini mustaqil ravishda mobil ilovalar orqali o'rganib, "Salom" (Salom) va "Rahmat" (Rahmat) kabi iboralarni mashq qiladi. Sun'iy intellekt chat-botlari "Sizning ismingiz nima?" kabi suhbatlarni simulyatsiya qilib,

talaffuz bo'yicha fikr-mulohaza beradi. O'zbekiston maktablarida talabalar chet tili vazifalari uchun sun'iy intellektdan foydalanib, so'nggi tadqiqotlarga ko'ra, motivatsiyani 30% ga oshiradi. Bu nemis avtonomiya modellariga o'xshaydi, lekin o'zbek madaniy elementlarini VR ssenariylarida qo'llash orqali mahalliy kontekstga moslashtiriladi.

MUHOKAMA

Ushbu misollar mustaqil texnologiyalarning, ayniqsa, O'zbekiston kabi ko'p tilli muhitlarda nemis tilini o'rganishdagi bo'shliqlarni to'ldirishini ko'rsatadi. Foydalarga ko'proq motivatsiya va kirish imkoniyati kiradi, ammo raqamli bo'linish va dastlabki o'qituvchi yordamiga ehtiyoj kabi qiyinchiliklar saqlanib qolmoqda. Nemis kontekstlarida rivojlangan vositalar yuqori samaradorlikni ta'minlasa, O'zbekiston ta'limida paydo bo'layotgan sun'iy intellekt integratsiyalari globallashtirish uchun istiqbolli ko'rinadi. Kelajakdagi tadqiqotlar avtonomiya va hamkorlikdagi ta'limni birlashtirgan gibriddan modellarini o'rganishi kerak.

XULOSA

Ushbu maqolada chet tili o'qitishda mustaqil ta'lim texnologiyalarining roli, afzalliklari va qo'llanilish imkoniyatlari nemis va o'zbek tillari misolida tahlil qilindi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, mobil ilovalar, sun'iy intellektga asoslangan platformalar, onlayn kurslar, shuningdek VR va AR texnologiyalari talabalarga o'z ta'lim jarayonini mustaqil boshqarish imkonini beradi, shaxsiylashtirilgan yondashuvni ta'minlaydi va motivatsiyani oshiradi. Nemis tili o'qitish tajribasi o'zbek ta'lim tizimi uchun ilg'or amaliyotlarni taklif etadi, xususan, raqamli vositalarni moslashuvchan qo'llash va immersiv muhit yaratish orqali til o'rganish samaradorligini oshirish mumkinligi isbotlandi. O'zbek tilidagi kontekstda mustaqil ta'lim texnologiyalari, ayniqsa chekka hududlarda, ta'lim resurslari yetishmovchiligi muammosini qisman bartaraf etadi va global ta'lim jarayonlariga integratsiyani tezlashtiradi. Biroq, raqamli bo'linish, texnologik infratuzilma cheklovlari va boshlang'ich bosqichlarda o'qituvchi ko'magining yetarli bo'lishi zarurati hanuzgacha muhim masala bo'lib qolmoqda.

Maqola yakunida shuni ta'kidlash joizki, mustaqil ta'lim texnologiyalarini samarali qo'llash uchun pedagogik yondashuv va texnologik imkoniyatlar uyg'unligi zarur. Kelgusida gibriddan o'quv modellarini ishlab chiqish, o'quvchi avtonomiyasi va hamkorlikdagi ta'limni birlashtirish, shuningdek, mahalliy va global resurslarni integratsiya qilish bo'yicha tadqiqotlar olib borish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu tarzda, nemis va o'zbek tillari o'qitish jarayonida mustaqil ta'lim vositalari til o'rganuvchilarning muvaffaqiyatini oshirishda muhim strategik omilga aylanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Holec, H. (1981). *Autonomy and Foreign Language Learning*. Oxford: Pergamon Press.
2. Benson, P. (2011). *Teaching and Researching Autonomy in Language Learning*. Routledge.
3. Little, D. (1991). *Learner Autonomy 1: Definitions, Issues and Problems*. Dublin: Authentik.
4. Warschauer, M., & Kern, R. (2000). *Network-Based Language Teaching: Concepts and Practice*. Cambridge University Press.

5. Godwin-Jones, R. (2019). "Emerging Technologies: Autonomous Language Learning with Technology." *Language Learning & Technology*, 23(2), 4–15.
6. Ushioda, E. (2011). "Motivating Learners to Speak as Themselves." In Dörnyei, Z. & Ushioda, E. (Eds.), *Teaching and Researching Motivation* (pp. 11–35). Routledge.
7. Stockwell, G. (2013). *Technology and Motivation in English-Language Teaching and Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.